

Szerkesztőség:

PLEBÁNIA-HIVATAL,

hová a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 8 kr.

Felelős szerkesztő:

V I Z Z O L T Á N

Kiadótulajdonos:

SZERDAHELYI JÁNOS

Hirdetmények:

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a
kiadóhivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 50 kr.

Jó sajtót a népnek!

Mióta a jó öreg Gutenberg János fel-
találta a nyomdát, lassankint nagy ha-
talommá fejlődött az a technika haladásával
s az általa produkált terményekkel az em-
beriség művelődésére és erkölcsiségére ki-
számíthatatlan befolyást gyakorolt és gya-
korol mai napig. Amint ma nap már
minden pályán túltermelés mutatkozik, ugy-
van ez az irodalom munkásaival is; sokan
vannak, kiket nem is annyira a hivatás,
mint a megélhetés tesz íróvá azért, mert
más pályáról leszorult, vagy mivel itt egy
csapással rövid úton vél odaemelkedhetni
a társadalmi életben, a hova más pályán
csak hosszú szorgalmas munka után juthat
el az ember. Különösen áll ez a hírlap-
irodalom terén, ahol bizonyos rutinnal az
ismeretek fogyatékoságát úgy — ahogy el
lehet leplezni s egyesek oly külső mázt
tudnak adni magánélküli czikkeiknek, amely
alatt a szakértő szem látja csak meg a va-
lóságot, a vásári munkát.

Az irodalomnak célja magasztos:
művelni, nemesíteni és szórakoztatni a

szellemet. Valóságos missiót tölt be azért
az oly irodalmi termék, mely e hivatásnak
megfelel s azt pártolni minden embernek
kötelessége, amennyiben ezt anyagi helyzete
megengedi. Nagyon eltér azonban céljától
az irodalom, hogyha egyedül csak a nagy
közönség pénzére spekulálva, annak szen-
vedélyeire igyekezik hatni, hogy minél
nagyobb körben szerezzon magának olvasó-
kat s a helyett, hogy helyes irányban az
emberi gyengék megszüntetésére töreked-
nék, ő maga jár elő a rosszban s ezreknek
romlását okozza.

Jól ismerték az irodalom hatásának e
fontosságát már régente is s azért az álla-
mok bizonyos ellenőrizet (censura) jogát
tartották fenn a sajtó termékeivel szemben,
amely jog hol szűkebb, hol tágabb érte-
lemben magyaráltattatott mindaddig, míg
aztán az alkotmányos országokban tör-
vénynyé vált a sajtó-szabadság, amely az
ő terjedelmes jogaival igen veszedelmes
lehet a társadalomra, ha az állam az ő
felügyeleti jogát csak elkésve vagy igen tág
értelmezés szerint gyakorolja. Távolság
tőlünk itt a sajtószabadság nemes ideája

ellen küzdeni akarni, amely egyik alapja a
politikában az alkotmányos életnek, de mi-
dön azon veszélyekről szólunk, melyek
abból sarjadoznak, mint elfajulások, ezzel
nem magát az eszmét támadjuk, hanem
ama viszályok ellen szólunk fel, a
melyek a közrend és erkölcsiség szempont-
jából volnának kiirtandók.

Miután azonban igen nehéz ezt a ha-
tárvonalat megtalálni, ahol a sajtó káros
hatása kezdődik, miután az egyén szellemi
fejlettségétől és jellemének szilárdságától
igen sok függ, pozitív úton vélem leggya-
korlatiabb eljárni, akkép t. i. hogy ma-
gunk és környezetünk csak oly irodalmi
terméket pártfogoljon, amely kétséget kizá-
rólag távol áll a pornographia gyanújától.
Fontos ez nagyon a család életében álta-
lában, de igen fontos különösen a nép
körében, ahol a műveltség csekély foka
mellett a kritikai érzék nincs kifejlődve
annyira, hogy a nyomtatásból is ki tudja
magától választani a jót a rossztól, hogy
különbséget tegyen az igaz és a nem igaz
között. Azért azoknak, akiknek befolyásuk
van a népre vagy akik bármily czimen a

TÁRCZA.**Feledni?**

Feledni? Csak azt nem! Bármi mást kívánhatsz;
Hogy mim voltál nekem, Ég tudja csupán azt.
Csillag voltál fényes, a hajnalt jelezve,
Ragyogó nap voltál, fényt hintve szívembe.

Feledni? Csak azt nem — nem vagyok rá képes,
Inkább megrepedhet szívem százszor érted,
Akkor is tovább él szerető hű lelkem
S édes emlékedet soha nem felejttem.

Feledni? Csak azt nem — ne is kívánd tőlem,
Inkább imádkozzál magányodban értem.
Én is imádkozom, verje meg az Isten,
Aki sebet ejtett két szerető szíven!

Anti.**Nem kell se lelkemnek,
se testemnek!...**

I.

Mikor hire járt, hogy Terenney Jóska, az az
alacsony, sovány, csúf emberke nőszülni akar, hát
az egész falu népe egyhanguan abban állapodott
meg, hogy kár neki a mások küszöbét átlépní,
mert bizony nem kap itt feleséget.

Hanem mikor egy év mulva Mátra-Verebély-
ről a szolgálatból hazaérkezett, villámgyorsan ter-

jedt el a hir szülőfalujában, Kis-Terennén, hogy
a „czvergli“ Jóska mégis hozott asszonyt a házhoz.

Hejh a legénység, kivált Nemes Pista, de
megbámulta az öztermetű, rózsaarcú fehérse-
lédet! . . .

Két évig nem volt Terenney Jóskánál boldo-
gabb teremtés Nógrádban, de még hét vármegyé-
ben se. De nem ám!

Boldogsága azonban nem sokáig tartott . . .

A falu azt suttogetta, hogy Nemes Pista, kivel
egy udvaron laknak, az ő felesége körül legyes-
kedik. A menyecske szívesen veszi, — így mond-
ják, — mert hogy az ura postaszolga, hát csak
kell valakivel addig is szórakoznia, míg az a leve-
leket széthordja, míg a hivatalban van . . .

Ennek a rossz hirnek a szele a férj fülét is
meglegyintette. Ettől a percztől kezdve egészen
megváltozott Terenney Jóska uram. Pedig ezelőtt
csak két évvel is, mily boldogságban töltötték
azokat az órákat, midőn nem kellett neki a posta-
hivatalban lennie . . . Most azonban ilyen hírek
után, valahányszor haza jön, elbámul maga elé,
kidülled szeme, remeg s olykor-olykor még kezét
is ököltre szoritja, ha érzi, hogy az asszony mily
hideg irányában.

A rossz hírek tüzes üszkét Nemes Pista
dobta el bosszúból, mert a szomszéd asszony,
Terenney Jóska felesége, nem akart szavára haj-
lani s kiadta utját.

. . . Ma épen rossz kedvében jött haza Jóska,
egész szokatlan időben. Máskor a leveleket szokta
ilyenkor széthordani.

Hátha gyanakodott? . . .

Jóska az asztalúál ül, mindenféle levelet
rendezget.

Reszkető keze, miután mindent összerakott,
ujra szétszórt, megint összeválogatott. Sokféle
írás volt az!

A szép asszonyka szemében egy köny rez-
gett, büszke öztermete meghajolt, szomorú arcán
megtört a gyenge téli napsugár.

Lassu suttozó hangon szólt:

— Mi bajod van Jóskám, édes jó uram? . . .

— Ez az enyém, ez a sok irás . . . Ezt én
hordom szét, a többi mind a tied, ami ebben a
szobában van, azt te hordd el! . . . Értted! . . .

— Az Isten szerelméért, Jóska, mi bajod
van?

— Hord el magad! . . .

Mint mikor a koporsóra hull a fagyott föld-
görmög, olyan durván, tompán hallatszottak e
szavak. Egész kikelt magából e törpe emberke . . .
Szeme vadul forgott, ajka idegesen rángatózott . . .

„Hord el magad!“ Kemény szavak, fagyott
görmög. Óriási izgatottság, elhatározás kell hozzá,
míg egy törpe, beteges emberke kinyögi, hogy
agyongyötörjön vele egy, talán ártatlan asz-
szonykát.

— Ha szereted Nemes Pistát, hordd el
magad hozzá! Nem kellesz se lelkemnek, se tes-
temnek.

Mint a szenvedés szobra, úgy állott előtte
az asszony. Szomoruan, leverten, mint a szárnyat
vesztett gyöngé madár.

néppel vagy annak egy részével rendelkeznek, tehát például az előjáróknak, uraságoknak, gazdáknak stb. igen fontos kötelességük az, hogy alantasaik szellemi táplálékára felügyeljenek s gondoskodjanak jó atyához illően, nehogy ez úton jusson a konkoly a tiszta buza közé s akkor kelljen a veszély kiirtására törekedni, midőn a baj már mély gyökereket bocsátott a földbe.

A minap olvastuk az ujságban, hogy T.-Szelén a község népkönyvtárt állít fel, hogy jó irányú könyvek útján a népet elvonja az álpróféták befolyása alól, akik a socialismus karjába akarják az eddig józanak bizonyult magyar népet hajtani saját vesztőkre és a haza szerencsétlenségére.

Ime egy példa, melyet sokan követhetnének! Nálunk talán még nincs annyi a kiszolgáltatva népünk a gonosz tanoknak, de ez korántsem ok arra, hogy nyugodtan nézzük a romlott sajtó garázdálkodását. Irtsuk a rosszat és terjeszszük a jót e téren is, akkor meglehetünk győződve, hogy jó szolgálatot tettünk a hazának, mert annak alapjai megszilárdításán fáradoztunk!

A biztosító társulatokról.

I.

Európa műveltebb államai között egy sincs, a melyik el ne ismerné a biztosító társulatok hasznosságát és azt szívesen látja erősödni, izmosodni. A nép ma már rengeteg összeget fizet a biztosító társaságok pénztáraiba.

Hasznosságát, szükségességét ma mindenki tudja. Hanem vessünk egy pillantást e társulatok szervezetére s mindjárt találunk hibákat, melyeken a milliók érdekeivel szemben álló társulatoknak maguknak kellene segíteni, mert jelenlegi szervezetük nem egészséges alapon nyugszik, rendszerük hibás, miből igen gyakran a biztosító felek károsodása következik.

A pénztintézetek atyja: Schultze Delitsch arra törekedett, hogy minden pénztintézet, mely a közgazdasági életben tényező kíván lenni, melyet a

közönség pártolása tart fenn, oly alapon nyugodjék: hogy azon összeget, melyet a közönség reá biz, adandó alkalmával egésze vissza tudja szolgáltatni s ezen tőkének kamatai képezzék a hasznót, a nyereséget, a munkadíjat.

A biztosító társulatoknak is ily alapokon kell nyugodniok, máskülönben elvesztik nemzetgazdasági fontosságukat s a két fél egyike, vagy a társulat, vagy a közönség károsodik, azaz a gyengébb fél: a közönség egyes tagjai.

Ezeknek ki nyújt megrövidítésükért kárpótást? Senki. Ki veszít, ki gyengül? A közönség — és a biztosító társulatok is.

A biztosító társulatok eddig oly alapon lettek, mely megengedte nekik az üzletiességet, a versenyt, mely ezeknél a saját és a közönség kárára elkövetett bűn. Olesó vagy leszállított díjtételek mellett elgyengül a társulat s kár esetén valódi káros lesz a biztosító közönség.

Ha az ipar és kereskedelem ágaiban verseny fejlődik; ez lehet a közönségre nézve hasznos, a biztosító társulatoknál ez ellenkező hatást szül, itt a befizetett tőke kevesbül, ennek folytán a kamatjövedelem eszik, ha a kamatjövedelem kevés, munkadíj és részvényosztalékba felhasználtatik a tőke egy része — a közönség pedig biztos lehet, hogy ezt ő fizeti meg.

A biztosító társulatoknak mindenkorra kell akulni s nem mint ipari vagy kereskedelmi szövetkezet, hanem mint komoly, humánus célú intézet, mely biztos jövedelmet nyújtson a részvényeseknek s e mellett a közönség érdekei teljesen biztosítva legyenek.

A biztosító társulatoknak hibás a hivatalnoki rendszerük és ez öl meg sok biztosító társulatot. A hivatalnokok állása felebbvalóik szeszélyétől van függővé téve, ezek aztán a társulatoknál eltöltött időt a saját javukra használják fel; a társulathoz nem viseltetnek hűséggel, a népet pedig igen gyakran túlfizettetik, persze a saját javukra: a közönséget pedig nem védelmezheti tőlük senki.

A biztosító társulatok hivatalnokait állandósítani kell. Ez állandósítás szorosabbra fűzné a társulat és hivatalnokai közötti viszonyt; a hivatalnok pedig így védhetné a közönség érdekeit; mert meggyőződne, hogy az intézet ebből meríti erejét, a társulat pedig nyerne bizalomban.

A díjakat a biztosító társulatok részére írja elő az állam s legyen az egyenlően megállapítva minden társulatra kötelezőleg, mi által megszűnnek az a hazug verseny, mely manapság a közönség rovására üzetik.

Ily visszasságok után elérkezett az idő, hogy a biztosítás intézményét az állam vegye a

kezébe, mi által tetemes összegek folynának be az állampénztárba, a nagy közönséget pedig megóvná az e téren divattá vált becsapásoktól.

Az egyes biztosító társulatoknál ujabban lábrakapott visszaéléseket, tek. Szerkesztő úr szíves engedelmevel, becses lapja legközelebbi számában leszek bátor nyilvánosságra hozni.

V.

A szőlészet köréből.

IV.

Miután a lapunk múlt számában említett módon beosztottuk a talajt, meg kell állapítani a sorok irányát és ez alkalommal figyelemmel kell lenni a talaj fekvésére; ha a talaj hideg, lapos, úgy a sorok délnek fussanak, hogy a déli nap sugárai a sor közök talaját felmelegíthessék. Továbbá a sorok kijelölésénél arra is kell figyelni, hogy ha dombos a talaj, ez esetben el kell térnünk a szokásos berendezéstől, amennyiben a sorokat sohasem volna szabad a lejtő irányában lefelé vezetni, hanem a sorok a domb szélességével párhuzamosan fussanak, hogy a netáni zápor nagy mosásokat ne okozzon a víz lefolyása által; de az is tudva levő dolog, hogy a kapás mindig hegynek kapál és a földet lefelé húzza s így, ha e két elem folyton lefelé húzza a földet, néhány év alatt fent hosszú nyakú lesz a tőke, lent pedig elül.

A jelenlegi okszerű szőlőművelésnél általában elfogadott elv, hogy minél tágabb a sor és tőke távolság, annál erősebben kifejlődnek a tőkék és egy erős tőke több gyümölcsöt hoz, mint 4 silányabb, de arra is kell ügyelnünk, hogy hiába való tér pazarlás ne történjék; a tapasztalat azt mutatja, hogy egy méter sor és 70 vagy 80 cmter tőke távolság még a száraz buczkában is jónak bizonyult, de azért a sor és tőke meghatározásánál tekintetbe kell venni azt is, hogy rövid csapos vagy hosszú művelési mód szerint fognak-e a tőkék kezeltetni; ha az utóbbi módozat szerint történik a kezelés, — úgy a sor távolság 150

— Hatalmas Isten! Jóska, gondold meg, mit beszélsz, Uram, Teremtőm, ne hagyj el . . .

— „Se lel . . . lelkemnek, se tes . . . testemnek.“

Jóska buskomoran bölintott háromszor fejével.

Az asszonyka pedig azt hitte, hogy talán meghibázott a férje esze. Hiszen tisztára lehetetlen amit mondott. Feje zugott, szeme káprázott, el volt kábulva.

— De hisz' én ártatlan vagyok!

— Nem igaz! . . . Hazudsz, csakhogy elámits, megcsalj . . . Nem hiszek neked . . . Mást beszél Nemes Pista! . . .

— Gyülölöm őt, esküszöm neked! . . . Inkább öl meg, de ne gyanusíts, — vergődött, mint a megtépett galamb . . .

Az elkeseredés könnyei ott ólálkodtak szeme sarkában.

— Bizony, inkább megöltelek volna, hogy szerettelek két éven keresztül! . . . S ez lett a vége . . . Ki gondolta volna . . .

Erős, heves gesztussal kísérte szavát. Szemében fénylett a lenyüggött, a kitörni készülő indulat egy sugara és a sértő feltékeny gyanúsítás.

— Jóska, az Istenért ne tégy tönkre! . . .

— Vége a komédiának asszony . . . Holnap összepakolsz, azután még a rövidebb uton . . . Nem kellesz már többé nekem . . . N e m e s Pista! . . . Persze, hogy ezért nem akartál az utóbbi időben rám sem nézni . . . Nem vettél

engem kutyába se! Hanem ne legyek Terenney Jóska, ha meg nem boszulom magam . . .

— Ne vedd el az eszemet. Két hónap óta szenvedem a pokol összes kínját. Nem tudom helyemet találni, mióta Nemet elutasítottam s még te növeled kinomat!

Érezte az asszony, hogy gyöngyöző homlokáról a vér szívéhez húzódott s azt a meghasadásig tágitja.

— Hát mért utasítottad el? Légy már az övé, nem bánom! . . . Te piszkos, te . . .

— Ha én valamit állítok, feleség, ne hazudtolj meg! Ne merje ezt tenni senki ember fia! . . .

Azután a láрма élesebb, kihívóbb lett. Az asszony és férfi egyre több olyan dolgot hozott a szőnyegre, mit kölcsönösen meguntak hallgatni.

— Jóska, te többet ittál, mint kellett volna . . .

Vérben forgott e szóra Jóska szeme. Vadul néz, keres valamit, amit belevághatna. Egy ásót, vagy villát, vagy széket, akármit, hogy elesne ez a házasságtörő asszony, hogy ott heverne vérben kinlódva, piros párolgó vérben. Neki, aki pedig inni ritkán szokott, akkor is keveset, neki mondja ez asszony, hogy részeg. Erre előntötte az epe, csizmaszárába nyul s a kést vágja az ajtót becsapni készülő felesége után.

II.

Terenney Jóska hátra sem nézve, hagyta el a szobát. Nehéz léptei elhangzottak a következő

udvaron s az asszony magára maradt a csenddel, mely fojtogatta, a magánynyal, amely ránehezedt lelkére.

Jóska összegörnyedt. Városi urak haladtak el mellette gyalogosan és kocsin, de csak akkor billentette meg kalapját, midőn azok elhaladtak már mellette.

Megy, rohan, nem tudja hová . . .

Egyáltalán semmit sem tudott az előbbi órákról . . . Ugy érezte, hogy tűz égeti izmait . . .

Elérte a városon túl levő töltést, a temető mellett lévő akáczost. Ezen haladt végig egy darabig. Amint az akácsos másik oldalához ért, ott volt a Gyürky gróf halastava.

A széles, mély, sima tükrű tó, melyben kacsák uszkáltak. Sötét volt már. A tó fölé sűrű köd húzódott. A tulsó parton, messze a pástortűznek fénye haldoklott a leszálló ködben. Körülötte rejtelmesen suttogott a nádas és lágy zsongásával körülvette lelkét, melyben a mai nap emlékei kísértettek . . .

Nem fült meg. Kifogták.

. . . Utolérte őt később az apja sorsa, ki szintén durva ember volt. Mint ilyen, kiverte a házból feleségét, azután ráadta magát az ivásra s abba se hagyta a dorbézolást. Persze, hogy egy rövid év múlva a vagyonának, meg az egészségének is nyakára hágott s mikor meghalt, hát a salgó-tarjáni kórház dohos halottas kamrájából vitték a szegények temetőjébe . . .

és a töke távolság 120 centiméter legyen, hogy a hosszú vesszőket vízszintesen kihúzni lehessen. Ezután következik a sor és a töke távolság kijelölése; igen egyszerű, de nagyon fontos dolog nemcsak esztetikai szempontból, hanem úgy a töke, valamint a gyümölcs fejlődésére is. A töke hármast vagy négyes kötésben minden irány felé sort mutasson és az által a napnak, világosságnak és levegőnek bármelyik irányból szabad behatolása és közlekedése legyen. Ez az első feltétele az okszerű bortermelesnek. Ami az útszéleken ültetendő tőkék beosztását illeti, azzal úgy kell elbánni, hogy a töke távolság oldalán minden második jelző karócska helyére ültessünk egy vesszőt, mert 80 centiméteres tér lugas tőkéknek nem elegendő. Első ok az, hogy a lugas töke nagyon hosszú szálmivelést igényel, második ok pedig az, hogy a lugas fajok nagy lombozattal bírnak s e szerint, ha sűrűk, forró időjárásban megpörkölnének, nedves időjárásban pedig meglepi az ódium (penész) egy a lombozatot, valamint a gyümölcsöt is.

Kubicsek János.

MI UJSÁG?

— **A farsang.** Vízkereszt ünnepével a farsangi időszak veszi kezdetét, mely az idén február 15-ig tart, a mely napon ugyanis hamvazó szerda levén, bezáródik a vigalom ideje. Velenceben már István vértanú napján (decz. 26.), Spanyolországban pedig Sebástyén napkor (jan. 20.) kezdődik a farsang; maga a név a német fesen, faseln igéből származik, mely annyit jelent, mint pajkosságot üzni, mesélni, „Karneval“-nak a latin „carne vale“-től nevezik (hús, Isten veled) s Rómában csak a hamvazó szerdát megelőző 11 napot nevezik farsangnak. A farsang hazája Olaszország, ahol ez a régi római Saturnalia ünnepektől származott, melyeket a keresztény egyház nem bírt a nép tudatából elenyésztetni s ennél fogva kényszerítve volt a régi pogánykorbeli ünnepeknek keresztény jelleget adni. Manapság is az olasz, különösen a velencei farsang vagy karneval utolsó hete a leghíresebb népi ünnepek közé tartozik. Nálunk a műbor uralma és a nehézzé vált megélhetési feltételek folytán mind esendesebbé válik a jó kedv e hivatalos időszaka, mert igazán volt Szemerének, mikor azt mondta, hogy „nem boldog a magyar!“ Meglátszik ez különösen a farsangján, a melyből hiányzik a régi kedélyesség, a tartalék nélküli jókedv, mely őseinket különösen ilyenkor jellemezte. Na de azért ahogy lehet, hát úgy vigadjunk a tisztesség korlátai között. Adjon Isten zavartalan, derült farsangot!

— **Rendkívüli közgyűlés.** A helybeli képviselő-testület f. hó 7-ikén rendk. közgyűlést tartott, a következő tárgysorozattal: Az 1897. évi XXXIII. t.-cz. 9. §-a értelmében az esküdtköpes egyének alaprajstromának összeállítására a képviselő-testület két kiküldöttjének megválasztása. A közdölő és közlekedési utakra vonatkozó mérnöki számítás és erre hozott tanácsülési vélemény előterjesztése. Az idő rövidsége folytán annak lefolyásáról csak lapunk jövő számában adhatunk tudósítást.

— **Halálozás.** Részvétellel vettük és adjuk a következő családi gyászjelentést: „Réh Józsefné szül. Vida Izabellá, gyermekei Erzsébet és József; Vida István hönyvélfőhadnagy; ugy magok, valamint az elhunyt testvérei Meleg Mihályné szül. Pászthy Borbála, gyermekei István, Ilona férj. Horváth Józsefné, Etel, Béla, Malvin, Fáni; Ámon Jánosné szül. Pászthy Anna, gyermekei Malvin, férj. Gombos Józsefné és Vilma; továbbá számos rokon, jóbarát nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik felejtellen jó anya, testvér és nagyanyának özv. Vida Istvánné szül. Pászthy Apollóniának rövid szenvedés után f. hó 4-én reggeli 7 órakor életének 59-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. hó 5-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint, az abonyi róm. kath. sirkertben (Meleg-család sírboltjában) örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat a megboldogult lelki üdvéért f. hó 7-én fog a róm. kath. templomban az egék urá-

nak bemutatni. Áldás és béke lengjen drága porai felett!“

— **Az élet statistikája.** Az elmúlt évben született Abonyban 580 egyén, meghalt 393, szaporulat tehát 187. Házasság kötött 123. A szülöttek közül róm. kath. vallású volt 484, református 74, evangélikus 5, izraelita 17. Az elhaltak közül róm. kath. vallású volt 306, református 58, evangélikus 6, izraelita 21. A házasságok közül, a hol a férj és feleség róm. kath. vallású volt, kötött 87, hol reformátusok voltak, kötött 19, hol evangélikus 1, izraelita 6, rkath. férj és reform. nő között kötött 3, házasság reform. nő és rkath. férfi között 3, evangélikus férfi és rkath. nő között 1, rkath. férfi és evangélikus nő között 1. Három évi össze hasonlítás eredménye a következő: 1896. évben született 540, meghalt 418, szaporulat 122, házasság kötött 135. 1897. évben született 633, meghalt 362, szaporulat 271, házasság kötött 139. 1898. évben született 580, meghalt 391, szaporulat 189, házasság kötött 123. Az 1897. év tehát legkedvezőbb volt a népesedési mozgalom tekintetében s ha ez évi adatokat összemérjük az előző és a következő év adataival, elmondhatnánk, hogy adjon az Isten sok ilyen esztendő a magyaroknak, ha nem volna ott egy másik szomorú adat: a rossz termés a földön s rossz árak a börzén.

— **Tudósítás.** Tudomására hozzuk mindazoknak, akik az abonyi „Koresolyázók Társasága“ című egyesületbe lépni óhajtanak, evégett vagy valamely választmányi tagnál, vagy az elnöknel (anyakönyvi hivatal) jelentkezzenek. (Csak lenne már egyszer min koresolyázni! A szerk.)

— **Szöbeli panasznapok.** A czeplédi járásbírószáznál az 1899-ik évben a szóbeli keresetek, kérelmek és nyilatkozatok, — valamint a büntető ügyekre vonatkozó szóbeli feljelentések felvétele kedden és pénteken, ezenfelül a kir. törvényszék hatásköréhez tartozó bűnügyekbeni feljelentések felvétele vasárnapon — mindenkor délelőtt 10—12-ig terjedő órákban fog eszközöltetni; továbbá a felek ügyüknek tárgyalására a bíróságnál idézés nélkül a hétnek szerdai napján jelenhetnek meg.

— **Számitás korona értékben.** Úgy volt a kereskedelmi miniszter eredeti tervezete szerint, hogy jan. 1-től a kötelező koronaértékbeli számitás lép életbe, miután azonban a zavaros politikai helyzet miatt az erre vonatkozó törvényjavaslat nem volt benyújtható és törvényerőre emelhető, a ker. miniszter előbbi rendeletét visszavonta újabb rendelkezésig s csak a vasútnál kezdődött meg az új évvel az új korona-számitás.

— **Ujabb püspöki adomány.** Dr. Schuster Konstantin váci megyés püspök az általa Eperjesen fejedelmi bőkezűséggel alapított és az angol kisasszonyok vezetése alatt álló „Stephania“ felső leány nevelő intézetnek a mai kor igényeinek teljesen megfelelő kiépítésére, mivel a felvidéken valóban hazafias missziót teljesítő ez intézet nagy közkezdveltsége folytán régi épületében nem fejthette ki a szükséges tevékenységet, 25 ezer forintot adományozott. A hálás apácák a karácsonyi szent ünnepek alkalmából egy saját kezűleg festett gyönyörű „Jézus sz. Szive“ képpel lepték meg a nagylelkű főpásztort.

— **A kath. olvasó-egylet** új helyiségének felszerelési költségeire újabb adakozott: Dolenszky Imre tószegi esperes-plebános 2 frtot, két egyleti tag egyenkint 1 frtot, összesen 4 frt.

— **Ajánlott emlékkönyv.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter 4112. eln. sz. alatt az Ujváry Béla szerkesztésében megjelent „Erzsébet királyné“ című emlékfüzetet, mely a „Néptanítók Lapja“ szerkesztőségénél kapható, a tanulók közt való terjesztés végett az iskolaszékek figyelmébe ajánlja.

— **A kecskeméti kath. templom** tudvalevőleg a váci egyházmegye legnagyobb vidéki temploma, mely stilszerű építményeivel méltán magára vonja a város nevezetességét iránt érdeklődő idegenek figyelmét. Bogyó apát-plebános és Zimay Károly egyháztanácsbeli gondnok most a közönség körében mozgalmat indítottak meg az iránt, hogy e jeles templomot belsőleg megfelelő díszesen kifestessék. Mindenesetre szép vállalkozás s kívánjuk, hogy a közzé tett felhívás ne hangozék el a pusztában eredmény nélkül. Amint halottuk, körülbelül 80 ezer forintba kerülne a festésnek a tervezett módon való kivitele.

— **Egy nemeslelkű főpap ajándéka.** Schlauch Lőrincz nagyváradí bíboros Hegyköz-Szent-Imre nevű községnek, melynek szőlőit a filokszerá elpusztította, 13,040 forintnyi töke tartozását, mintegy húsz éves kamatával együtt elen-

gedte. Ezen adóság még a dézsmaváltás idejéből való. A nagylelkű főpap határozata azon községre nézve egy nagy veszélytől való szabadulást jelent, mert egész szőlőjövendelmét elveszítette és ha kényszerülve lett volna a fenti összeget megfizetni, ez az anyagi tönk szélére juttatta volna annak lakóit.

— **Állami segély.** A földmivelségi miniszter a gazdatisztek és erdőtisztek nyugdíjintézete alapvagyományának gyarapítására négyezer forintnyi állami segítséget engedélyezett. Darányi miniszter a gazdatisztek nyugdíjintézete iránt kezdettől fogva meleg érdeklődést tanúsított s azt minden évben ilyen segítségbe részesíti.

— **Pásztorjáték.** Nagy-Kátán a karácsonyi ünnepek alkalmából a tanítók jótékony célra pásztorjátékot rendeztek, mely oly kedvező fogadtatásban részesült, hogy általános kívánatra egy héten át mindennap előadatott, Karácsony első és második napján pedig kétszer kellett egymás után előadni. A műveltebb osztály mindannyiszor valódi élvezettel szemlélte az előadást, a közép pedig elragadtatással beszél eme pásztorjátékokról, melyekhez hasonlót soha sem látott s a minőről még csak fogalommal sem bírt. Az önkéntes adományok meghaladták a 180 frtot.

— **Palaczkok és poharak hitelesítése.** A kereskedelemügyi miniszter a vendéglőkben, koresmákban és egyéb nyilvános helyeken kimérésre és mérték gyanánt használt palaczkok és poharak koronabélyeggel hitelesítetten való használatára vonatkozólag 1897. évi augusztus hó 21-én 31,462. szám alatt kiadott rendelete a koronabélyeggel hitelesítetten való kötelező használatát 1899. évi január hó 1-től kezdődőleg állapítja meg. Miután azonban a jelenleg közhatalomban levő palaczkok és poharak hitelesítése körül olyan nehézségek merültek fel, a melyek az idézett rendeletnek az eredetileg megállapított határidőben való életbeléptetését, illetőleg annak egész terjedelmében való általános végrehajtását gátolhatnák, ennélfogva az idézett rendelet életbeléptetési idejét 1899. évi július hó 1-ig halasztotta el a miniszter.

— **Méhészek figyelmébe.** A méhészeknek habár kedvező állatkái pihennek, mégis van ilyenkor egy kis teendője. Sokan azt hiszik, hogy a méh a téli folyamán alszik. Ez téves állítás. Ők ilyenkor is mozognak, fogyasztják a nekik adott ételt. Mindezek mellett nem jó őket háborgatni. Azért a méhész oda törekedjen, hogy semmi féle ütés, kalapálás ne zavarja őket. Nézze körül minden héten a méhését, nem toladott e közéjük az eger, nem háborgatják e őket a madarak vagy a házi szárnyasok. Óvja őket a napsugártól is. Mert ez kicsalja őket s a kemény hideg elveszi életüket. Ez ellen legjobb ha a röplukák fölé egy kis deszkát teszünk, hogy a kijáró árnyékba legyen. Jó a havat a méhes körül eltisztítani s helyébe szalmát hinteni. Ha ez mind rendben van, nézze meg anyagkészletét, ha hibás, javítsa, a mi pedig nincs meg szerezzze be.

— **Novemberi házasságok.** A m. kir. központi statisztikai hivatal kimutatása szerint jó idő járt a múlt év november havában az eladóleányokra. Az 1898-ik év november havában közel ötezerrel több házasságot kötöttek, mint a megelőző évnek ebben a hónapjában. Ez az emelkedés jórésztben kétségkívül jobb termésnek volt a következménye, a mi hatását annál inkább is éreztethette, mert a jó termést aránylag kedvező áralakulás is kísérte. Az egyes országrészek közül aránylag a legtöbb házasságot a Duna-Tisza közén kötöttek, a legkevesebbet a Duna jobbpartján. Aránylagosan a legtöbb házasság Békésmegyében jött létre, a legkevesebb Vas megyében. Törvényhatósági városaink között a házasságok számaránya tekintetében Zombor állott első helyen, az utolsón Fiume. Vegyes házasság volt 2276, az összes házasságok 8.63 százaléka: ebből keresztény zsidó házasság 28. És pedig 8 esetben zsidó völegény vett el keresztény lányt, 20 esetben zsidó menyasszony lépett keresztény völegénynek házasságra. A születendő gyermekek vallása iránt 484 esetben jött létre megegyezés, az összes vegyes házasságok 21 százalékában, még pedig az esetek többségében (52 százalékban) az anya vallásának javára. A legtöbb megegyezés (számszerint 307) a róm. kath. vallásnak kedvez; a református fél javára 99, az ágostaiéra 45, a görög keletiére 8 megegyezés létesült. A 28 keresztény-zsidó házasság között 10 esetben jött létre megegyezés, 7 esetben a keresztény, 3 esetben pedig a zsidó fél javára.

— **Női tanonciskolák.** A kereskedelmi miniszter rendeletet bocsátott ki az ipari műhelyekben alkalmazott 15 éven alóli tanköteles

leányok oktatása tárgyában. A törvény ugyan előírja az ilyen korú leányok ismétlő oktatását, azonban ez kevés helyen lett keresztül vite. A miniszter leiratában hivatkozik az ipartörvényre, a mely elő írja, hogy minden községben, a hol a tanoncok száma 50-et meghalad, tanoncz iskola által kell ezek oktatásáról gondoskodni. Ez eddig csak a fiukra lett végrehajtva. A miniszter a leányok részére is akar tanoncz-iskolákat fölláttatni s e czélból tudni akarja, hogy községként hánytan-s e köteles női munkás van. A rendeletet és az összei-ráshoz rovatot ívet a miniszter már szétküldte.

CSARNOK.

A rejtelmes kávéház.

Művelődéstörténeti élet és jellemkép a 18. századból.

Winkler Tódor-tól.

A mult század közepe táján Lipcsében a zárda utcában egy kávéház volt, a melyről rejtelmes történetek szállongtak szerte-szét. Az épület maga a nézőre nézve semmi különös benyomást nem tett. A földszinten egy meglehetősen tágas vendégszoba volt, a mely mindenki számára igénybe volt vehető, aki pénzeért az akkorábban még igen drága kávéivás fényüzését kereste; e fölött egy emelet volt, mely a régi építés mód szerint valamennyire az alap falból kiugrott, egyébként pedig ép oly kis polgáris, disztis nélküli kinézéssel bírt, mint a legtöbb szomszédos lakóház és végül felül egy pár padlásszoba, ez volt minden, amit az ember e házban észrevehett. De nem! Nem vettük észre a tulajdonos czélgjét, mely az ajtó felett függ és Schrepfer György János nevet tüntet fel.

Schrepfer György János! E férfi után gyakran lehetett hallani idegenek részéről tudakozódást, különösen vásár idején. Voltak kíváncsiak, akiknek fülébe jutottak ama kávéház felől rejtelmes történetek és tulajdonosának titokzatos művészetét és most saját szemekkel akartak arról meggyőződni. Kérdésekre megmutatták nekik az utat, a vendégszobába léptek, amelyet ép úgy berendezve láttak, mint más egyebet, kértek kávé, a melyet egy pinczér odanyújtott egész ugyanazon alakban, ugyanazon árért és ugyan azon izzel, mint egyebütt; a gazda legföljebb ha megmutatta magát, de kevés, vagy semmi tudomást sem vett rólok és a legtöbbben rövid időzés után ismét elmentek, anélkül, hogy a legesekélyebbel többet láttak volna a mindennapjánál.

És mégis volt a rejtelmes suttogásnak alapja. De csak bizonyos időben, csendes éjjel mennek végbe a titkos jelenések, nem lent a nyílt kávéteremben, hanem fönt a gazda egy félre eső hátsó szobácskájában zárt ajtók mellett és sűrűn elfüggönyözött ablakok mögött. Aki azokat meg-jeleníti, Schrepfer György János, a kávé gazda és a kiválasztottak kisdéd csapata, amelynek azon jelen szabad lenni, az ő bizalmas barátai, akiket ő testvéreknek nevez s mindnyáját megesketett megtörhetetlen hallgatásra.

Miben állnak e titokteljes jelenetek, a melyek itt oly világosságot kerülve lakat és závar megett folynak le? Egy szóval mondván; Schrepfer lélek idéző. A mult században a babona és a mysticis-mushoz való hajlam oly mély volt a népben, hogy nem lehet csodálkozni, miszerint az értelmiség egy oly központi városában is, mint Lipcsé a lélek idézés hívőkre talált. Csaknem általánosan uralkodott akkor a vélemény, hogy az élők világa és a holtak országa között van egy bizonyos titkos összeköttetés és hogy vannak emberek, akiknek hatalmuk van a megholtak lelkeit megidézni. Nevezetesen a szabad kömivesek társasága volt az, mely a tömegnél azon hirben állott, hogy a tulvalággal bizonyos rendkívüli összeköttetései vannak egy balhiedelem, a mely mindenestre azáltal támadt, hogy e nagy, messze szétágazó szövete-zet azon időben még minden törekvését úgy irányozta s úgy rendezkedett is be, hogy őt sűrűn takarja a titok fátyola s annak egyik-másik egyéb czélokot tulajdonított.

Ez utóbb említett körülményre volt alapítva Schrepfer úzérkedése is. Ez ügyes és nem tehe-ségtelen kalandor 1730-ban született Nürnbergben; az ifjúságáról kevés adat maradt hátra, csak annyi bizonyos, hogy mint fiatal ember először a porosz huszárok között szolgált, magát Steinbachnak nevezte és magát egy herczeg és francia ezredes fiának adta ki. Később őt ismét mint pinczért látjuk egy lipcséi kávéházban, a hol egy szabad-kömives-páholy volt. A fiatal suhancz, aki élénk

képzelőhatséggel bírt, ezen helyzetben igen jó alkalommal bírt arra, hogy a társulat részben még igen középkori regényes szertartásaiba egy pilan-tást vethessen és ennek folytán mindenféle kép-zelgésekre ragadtassék. Sokan azért azt állítják, hogy ő maga is fel volt véve a szolgálattevő test-vérek páholyába. Bár mint volt is a dolog, annyi bizonyos, hogy a szabadkőmivességgel igen bizal-mas viszonyban volt és annak sok tagját barátja és ismerősei közé számította. A midőn aztán később némi vagyonnal megnősült és 1768-ban a a zárda utcában egy kávéházat nyitott saját szám-lájára, ismét főleg szabadkőmivesek voltak azok, akik az ő törzsvendégeit képezték és számára nagy jövőt jósoltak.

Igen valószínűnek látszik, hogy kezdetben nem volt egyéb, mint egy kis üzleti fogás, a mely kora babonás hajlamainak kizsákmányolására irá-nyult, hogy magát és házat bizonyos titokzatos érdekességbe burkolt, hogy ez által magát a kíván-csiak szorgalmas látogatása felől biztosítsa. A komolyság, a melylyel az ő mágikus szélhámos-ságát fogadták, érlelhette meg benne az elhatár-czást, hogy a dolgot tovább is folytassa, mint ere-detileg tervezé és végül maga is oly mélyen be'e került hazugságának hálójába, hogy az e-ztelen engedelmis rabszolgájává lőn saját hőbortjainak és maga is elhítte e hazugságot, a melyet ő mások m-lattatására eszelt ki. Elég az hozzá, hogy mi nem sokára Lipcsén teljes prófétai nimbustól lát-juk könyezve, mint párt hívei bár kevés, de hívő csapatának központját, a melyet az ő, már gyak-rabban említett lélekidézési színjátékával tudott magához bilincselni.

De mikép volt ez lehetséges? Kérde az ol-vasó. Hogyan idézte elő ez optikai csalódásokat?

Kétségkívül oly természettani eszközök igénybe-vételével, a melyeket ma a piacok és országos vásárok büvészei használnak mutatványaiknál, de amelyek azon időben még kevésbé voltak ismer-ecek. Miként ez ezermesterek egy sajátyszerűen összeállított tükör, vagy az ugynevezett „laterna magica” segítségével varázsolják elő a szellemje-leneteket, ép úgy Schrepfer is az ő kísértéseit ez úton idézte fel. Habár, amint már említettük, sen-kit sem bocsátottak oda, aki nem esküdött meg neki a legszigorúbb titoktartásra, a dolog még sem maradt titokban. Sőt még, és ebből ismerhetjük meg, hogy minő fontosságot tulajdonítottak neki, már életében és holtá után is röpiratok jelentek meg szemtanúktól Schrepfer mellett és ellen, úgy hogy mi körülbelől pontos képet alkothatunk ma-gunknak a kísértet komédiáról.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Magyar Gyula urnak. Szolnok. A lapot megindítjuk b. czimére, kérve, hogy ígéretéhez képest az odavaló érde-kebb dolgokat időnkint nekünk megírni sziveskedjék.

Előfizető. Helyben. A hazafiságban nem engedjük magunkat senki által felülmúlni, arról meg lehet győződni. A 48-as magasztos eszmék iránt tudunk lelkesülni, min-denestre jobban, mint egy némelyik ember, aki az öblös frázisokban excellál bensőség nélkül. De épen a 48-as esz-mek ez őszinte tisztelete nem engedi nekünk annyira vinni a személyi kultuszt, hogy az által megsértsük azok egyik legszebb gyümölcsét, a sajtószabadságot. Különb is meg-győződésünk szerint valakit, aki bizonyítékokkal áll elő, csak azon esetben lehet rágalmozónak kikiáltani, ha érveinek alaptalansága bebizonyul.

K. B. Helyben. Cikkének sorát ejtjük. Köszönet.

L. M. Ujszász. Szives értesítéset köszönöm. Az „Abony”, mint t. példány járt és fog járni, ha elfogadod, a jövőben is nevedre, remélve, hogy olykor nekünk is jut-tatsz valamit írói működésed terményeiből. Üdvözöl!

SZERDAHELYI JÁNOS

—* könyvnyomdája, könyv-, papir- és írószer-kereskedése *

Abony, Főter (róm. kath. templommal szemben).

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívni: a mai kor igényeinek megfelelő

könyvnyomdámra.

A legjutányosabb árak mellett elvállalok: SZÁMLÁKAT, LEVÉLPAPIR- és BORITÉKOK CZIMNYOMÁSÁT, NÉVJEGYEKET, ESKETÉSI és BÁLI MEGHIVÓKAT, FALRAGASZOKAT, VÁROSI és INTÉZETI NYOMTATVÁNYOK ELKÉSZÍTÉSÉT.

☛ Könyvkötői munkák elfogadtatnak. ☚

A n. é. közönség nagybecsű pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

Szerdahelyi János

nyomdatulajdonos.

Az ezredéves orsz. kiállítás jury-tanácsának legnagyobb kitüntetése a millenniumi nagy érem.

1885-iki orsz. kiállítás legnagyobb kitüntetése: a nagy diszoklevél.

1873-iki világiállítás legnagyobb kitüntetése: a legfelsőbb elismerés.

R

ÁTH MÓR

KÖNYVKIADÓHIVATALA és KÖNYVKERESKEDÉSE

Budapest, Gizella-tér, (a Haas-palotában)

A Középiskolai Tanáregyesület jubileumi és számos más kiállításnak legnagyobb kitüntetése. Számos, általa támogatott vagy alapított közművelődési, könyvtári egyesületi tiszteletbeli tagja stb.

Szerencsénk van a T. CASINÓKAT, OLVASÓ és KÖZMŰVELŐDÉSI EGYLETEKET úgy IRODAROM-LARÁ-TOKAT figyelmeztetni, hogy kiadásaink EGY RÉSZÉ, míg az erre szánt csekély készlet tart,

40% 50% árengedménnyel

kapható. Különösen figyelembe ajánljuk az Országgyűlési Törvények és az Igazságügyre vonatkozó rendeletek országos népszerűségnek örvendő gyűjteményeit NAGY ÁRENGEDMÉNNYEL.

A leszállított árú művek jegyzéke, úgy kiadásaink jegyzéke komoly reflectansoknak rendelkezésére áll.

Ujabb kiadásaink közül ajánljuk az immár teljesen megjelent irodalmunkban páratlan díszművet:

ARANY JÁNOS BALLADÁIT

ZICHY MIHÁLY RAJZAIVAL,

fényes diszkötésekben, melynek képes prospectusával szivesen szolgálunk úgy a többi remekírók műveit számos fényes dísz- vagy igen csinos jutányos kiadásokban. Francia, angol, német művek a leggyorsabban és legjutányosab-ban szállítatnak.

Több mint 40 éven át közbizalomban részesülő könyvkereskedésünk, az Országos Központi Könyvtárak, több száz iskolai, közművelődési és Casinói, olvasó-egyleti könyvtár, a polit. és tud. élet legtöbb kitűnőségének stb. szállítója, ezentúl is főczéljának fogja tekinteni az általánosan nyilvánuló népszerűséget fentartani és mindennemű és minden nyelvű irodalmi megbízásokat a legnagyobb figyelemmel és lehető leg-jutányosabban eszközölni.

Az Antiquariusok által hirdetett minden művet legalább is azon áron, gyakran jutányosabban szállítjuk új példányokban, mint a mely az ő catalogusaikban előfordul. Be van bizonyítva, hogy a másodkézből vett ócska könyvek a leghatásosabb terjesztői a ragályoknak.